

Art. 35. Na obszarze b. Królestwa Polskiego, o ile nie zostało postanowione inaczej, czynności b. komisarzy do spraw włościańskich przechodzą na komisarzy ziemskich (art. 22), czynności b. urzędów gubernjalnych do spraw włościańskich—na okręgowe urzędy ziemskie, względnie okręgowe komisje ziemskie, czynności b. Urzędu do spraw włościańskich gub. Królestwa Polskiego przy Wydziale Ziemskim rosyjskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przechodzą na Ministra Reform Rolnych, względnie Główną Komisję Ziemską; czynności b. rosyjskiego Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie spraw ziemskich — na Ministra Reform Rolnych; czynności b. II departamentu rosyjskiego Senatu Rządzącego — na Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Na pozostałym obszarze b. zaboru rosyjskiego, o ile nie zostało postanowione inaczej, czynności b. naczelników ziemskich i b. t. zw. „mirowych pośredników” oraz powiatowych komisji urzędów rolnych przechodzą na komisarzy ziemskich (art. 22); czynności b. urzędów gubernjalnych do spraw włościańskich oraz gubernjalnych komisji urzędów rolnych—na okręgowe urzędy, względnie komisje ziemskie; czynności b. rosyjskich Ministrów Spraw Wewnętrznych i Rolnictwa w zakresie ich uprawnień, dotyczących spraw ustroju rolnego — na Ministra Reform Rolnych; czynności b. II departamentu rosyjskiego Senatu Rządzącego — na Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Art. 36. Wymienione w poszczególnych ustawach i rozporządzeniach uprawnienia i obowiązki Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego oraz Głównego Urzędu Ziemskiego przechodzą na Ministra Reform Rolnych.

Art. 37. Niezakończony w komisjach ziemskich sprawy z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej będą rozpoznawane nadal według przepisów tejże ustawy.

Nierozpatrzone przez Sąd Najwyższy sprawy ze skarg na orzeczenia Głównej Komisji Ziemskiej w Warszawie i b. Centralnej Komisji Ziemskiej w Wilnie z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej podlegają rozpoznaniu Najwyższego Trybunału Administracyjnego z wyjątkiem spraw, zastrzeżonych drodze sądowno-cywilnej w myśl art. 25 niniejszej ustawy.

Art. 38. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 39. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie uwłaczając na obszarze województwa śląskiego postanowieniom Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. № 73, poz. 497).

Jednocześnie tracą moc obowiązującą przepisy i ustawy, dotyczące przedmiotów, unormowanych ustawą niniejszą a w szczególności ustawa z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. № 70, poz. 461).

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*
Prezes Rady Ministrów: *Witos*
Minister Reform Rolnych: *Osiecki*

707.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 30 sierpnia 1923 r.

w sprawie przeprowadzenia spisu ludności w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, w Ziemi Wileńskiej z wyjątkiem powiatu brąslawskiego oraz na przyłączonej do Rzeczypospolitej Polskiej części b. pasa neutralnego polsko-litewskiego.

Na zasadzie art. 2, 3, 5 i 6 ustawy z dn. 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej (Dz. U. R. P. № 85, poz. 464) ze zmianami wprowadzonymi w art. 2 i 3 ustawy z dn. 1 czerwca 1923 r. w przedmiocie zmiany ustawy z dn. 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej (Dz. U. R. P. № 60 poz. 436), art. 2 ustawy z dn. 16 czerwca 1922 r. o rozciągnięciu na ziemie górnośląskie Województwa Śląskiego Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i niektórych innych ustaw oraz w przedmiocie zmian w ustawodawstwie na tych ziemiach obowiązującym (Dz. U. R. P. № 46, poz. 388) i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1922 roku w przedmiocie rozciągnięcia na obszar Ziemi Wileńskiej mocy obowiązującej ustaw i rozporządzeń normujących prawnie sprawy związane ze statystyką (Dz. U. R. P. № 116, poz. 1055) zarządza się co następuje:

§ 1. W górnośląskiej części Województwa Śląskiego, w Ziemi Wileńskiej z wyjątkiem powiatu brąslawskiego oraz na przyłączonej do Rzeczypospolitej Polskiej części b. pasa neutralnego polsko-litewskiego przeprowadzony zostanie spis ludności według stanu z dnia 31/XII 1923.

Spis ten dotyczyć będzie wszystkich osób, przebywających w tym dniu na wymienionych obszarach stale lub chwilowo z wyjątkiem wymienionych w § 5 niniejszego rozporządzenia.

Jednocześnie przeprowadzony będzie spis sierot.

W związku ze spisem ludności przeprowadzony będzie spis domów mieszkalnych (tak zamieszkałych jak niezamieszkałych) oraz innych budynków, o ile są zamieszkałe, mieszkań, gospodarstw rolnych, ogrodowych i leśnych i spis żywego inwentarza.

Spisy te będą przeprowadzone według formularzy i instrukcji wydanych przez Główny Urząd Statystyczny.

§ 2. Wszystkie, podlegające spisowi, osoby a przedewszystkiem głowy gospodarstw rodzinnych, oraz osoby, najmuje na swoje imię lokal, obowiązane są udzielać władzom spisowym i ich organom zeznań w zakresie objętym wymienionymi w § 1 formularzami i okazywać na ich żądanie potrzebne do sprawdzenia tych zeznań dokumenty.

Informacji dotyczących domów, gospodarstw rolnych, ogrodowych i leśnych oraz żywego inwentarza obowiązani są dostarczać bezpośredni zarządcy tychże (właściciele, dzierżawcy, administratorzy, kierownicy i t. d.).

W razie nieobecności osób, na których ciąży bezpośredni obowiązek zeznań, przechodzi on na ich zastępców lub domowników.

Zeznania mają być składane, zależnie od bliższych, co do tego przepisów instrukcji, bądź ustnie przez udzielanie odpowiedzi na pytania władz spisowych, bądź pisemnie przez wypełnienie doręczonych w tym celu formularzy spisowych.

§ 3. Formularze spisowe będą wypełniane wyłącznie w języku polskim jeżeli formularz jest drukowany tylko w tym języku.

Formularze drukowane, prócz polskiego, w drugim języku mogą być wypełniane w jednym z tych języków.

§ 4. Kto świadomie lub choćby tylko z niedbalstwa poczyni zeznania nieprawdziwe lub kto mimo wezwania władz spisowych lub ich organów nie udzieli im informacji, wzbrania się wpuścić organa te do mieszkania, budynków gospodarskich lub na swoje pola, kto utrudnia im w jakikolwiek sposób sprawdzenie objętych badaniem okoliczności lub kto nie wypełni obowiązków wynikających z § 13 niniejszego rozporządzenia, o ile czyn ten nie podpada pod surowsze przepisy ustaw karnych, będzie karany grzywną do 1.000.000 marek, w razie zaś niemożności uiszczenia grzywny, aresztem do jednego miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej.

Kary te wymierza władza administracyjna I instancji, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, w szczególności zaś w części górnośląskiej Województwa Śląskiego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych rozporządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 roku (Pr. Zb. Ust. str. 65).

§ 5. Nie podlegają spisowi wszystkie osoby wojskowe, żywione w oddziałach, zakładach i urzędach z ogólnego kotła, oraz t. zw. relutowani, którzy w miejsce żywności z kotła ze względu na służbę otrzymują ekwiwalent pieniężny lub żywność w naturze.

§ 6. Celem dokonania spisu ludności cywilnej w budynkach wojskowych komisarze spisowi otrzymają na mocy rozkazu dowództw okręgów korpuśnych od komend odnośnych gmachów, względnie stacjonowanych w nich oddziałów lub urzędów wojskowych, pomoc i asystencję oficera lub urzędnika wojskowego.

§ 7. Zeznania poczynione w czasie spisu będą używane tylko do celów statystycznych i nie mogą być udzielane władzom publicznym, ani też osobom prywatnym w innym celu, w szczególności zaś nie mogą być podstawą do nakładania podatków, przeprowadzania rekwizycji lub wytaczania dochodzeń sądowych lub administracyjnych.

§ 8. Koszta druku i rozesłania formularzy, jak i inne koszta związane z przeprowadzeniem spisu, prócz wyjątków wymienionych w § 14 niniejszego rozporządzenia, ponosi Skarb Państwa.

§ 9. Władzami spisowymi na obszarze Ziemi Wileńskiej wraz z polską częścią b. pasa neutralnego polsko-litewskiego są rządowe władze administracyjne I instancji.

Władze te przeprowadzają spis za pośrednictwem komisarzy spisowych przy współudziale władz gminnych pod nadzorem władz rządowych II instancji. Władze rządowe II instancji mogą na wniosek starostów przekazać w porozumieniu z Głównym Urzędem Statystycznym przeprowadzenie spisu magistratom poszczególnych miast, które w tym wypadku będą posiadały prawa władzy spisowej.

W górnośląskiej części Województwa Śląskiego władzami spisowymi są władze miejscowe (magistraty w miastach, zarządy gminne w gminach wiejskich).

Władze te przeprowadzają spis pod nadzorem i kierunkiem władz powiatowych i wojewody.

§ 10. Władza spisowa dzieli podległe sobie terytorjum na okręgi spisowe i przydziela każdy z nich komisarzowi spisowemu, których mianuje w pierwszym rzędzie z pośród urzędników państwowych i samorządowych i wystawia im urzędowe legitymacje.

§ 11. Komisarze spisowi w czasie wykonywania czynności spisowych mają charakter funkcjonariuszy publicznych i stoją pod prawną ochroną przysługującą urzędnikom państwowym.

Pełnią oni swoje czynności, jako honorową funkcję obywatelską w zasadzie bezpłatnie, jednak na żądanie otrzymują wynagrodzenie według norm ustalonych przez władzę spisową w granicach wskazanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 12. W celu wykonania prac przygotowawczych, rozwinięcia propagandy spisowej, wyszukiwania oraz przygotowania komisarzy spisowych, podziału powiatów, miast i gmin na okręgi spisowe i innych funkcji mogą być powołane przez władze spisową, jako organ doradczy i pomocniczy, powiatowe, miejskie, a w górnośląskiej części Województwa Śląskiego i gminne komisje spisowe.

Komisja składać się będzie z przedstawiciela władzy spisowej, jako przewodniczącego i z powołanych przez niego członków z pośród działaczy samorządowych, przedstawicieli instytucji społecznych i gospodarczych i miejscowych urzędników państwowych i komunalnych.

§ 13. Gminy wiejskie i miejskie, obowiązane są do dnia 1 października 1923 r. sprawdzić, ewentualnie uzupełnić lub wprowadzić numerację domów mieszkalnych, a po ukończeniu numeracji do dnia 15 października 1923 roku dostarczyć władzy spisowej wykazy miejscowości, ulic i domów według numerów.

Numeracja domów winna być po dniu 1 października 1923 roku utrzymywana w ewidencji i przeprowadzana w dalszym ciągu. Wykreślenie numeru może być zarządzone tylko przez władzę administracyjną I instancji.

Przepisy wykonawcze o numeracji domów wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

Władze administracyjne I i II instancji mają czuwać nad ścisłym wykonaniem przepisów niniejszego artykułu.

§ 14. Władze gminne wyszczególnione w § 13 obowiązane są ponadto współdziałać przy przeprowadzaniu spisu, a w szczególności dostarczyć komi-

sarzom spisowym asystencji urzędowej, urzędowego lokalu wraz ze światłem i opałem, zaopatrzyć ich w materiały piśmienne, dostarczać w razie potrzeby podwód dla komisarzy spisowych, pokryć połowę kosztów wynagrodzenia komisarzy spisowych i wogóle spełniać wszystkie czynności wskazane instrukcjami spisowemi.

§ 15. Wykonanie niniejszego rozporządzenia poleca się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Spraw Wojskowych i Sprawiedliwości.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *Witos*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Kiernik*

Minister Skarbu: *H. Linda*

Minister Spraw Wojskowych: *Szeptycki*

Minister Sprawiedliwości: *St. Nowodworski*

708.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 22 sierpnia 1923 r.

w przedmiocie udzielania pożyczek ulgowych dla reemigrujących z Niemiec drobnych przemysłowców, kupców, rzemieślników, oraz ich organizacji wytwórczych i handlowych.

Na zasadzie art. 3 ustawy z dnia 1 maja 1923 roku w przedmiocie udzielania gwarancji Skarbu Państwa do sumy 2 miliardów marek za ulgowe pożyczki dla reemigrujących z Niemiec drobnych przemysłowców, kupców, rzemieślników oraz ich organizacji wytwórczych i handlowych (Dz. U. R. P. № 57, poz. 403) zarządza się co następuje:

§ 1. Pożyczki ulgowe dla reemigrujących z Niemiec drobnych przemysłowców, kupców, rzemieślników, oraz ich organizacji wytwórczych i handlowych przyznaje Komitet Kredytowy przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

§ 2. Przyznane pożyczki wypłacać będzie na zlecenie przewodniczącego Komitetu Kredytowego na warunkach ustalonych przez Komitet Kredytowy Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa i jej Oddziały.

§ 3. Pożyczka ulgowa może być przyznana przy odpowiednim zabezpieczeniu na kredytową pomoc dla zakładu przemysłowego lub przedsiębiorstwa handlowego.

§ 4. Do korzystania z pożyczek są uprawnieni reemigranci z Niemiec:

- a) drobni przemysłowcy i kupcy, po przedłożeniu dowodu, że prowadzili samoistnie przedsiębiorstwo przemysłowe, bądź handlowe przed wojną, w czasie wojny, czy też obecnie, w kraju,

czy na obczyźnie, że posiadają odpowiednie urządzenie przemysłowe lub przedsiębiorstwo handlowe w Niemczech, z których odpowiednie maszyny i towary, mogą przewieźć do Polski;

- b) rzemieślnicy, po przedłożeniu zaświadczenia cechu lub Izby rzemieślniczej, że samoistnie prowadzili własne warsztaty i posiadają odpowiednie urządzenia warsztatowe, które mogą przewieźć do Polski;
- c) wykwalifikowani rzemieślnicy po stwierdzeniu przez cech lub Izbę rzemieślniczą odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz przedłożenie miejsca pracy, że samodzielnie pracowali w fabrykach i są uzdolnieni do prowadzenia samoistnie własnego warsztatu.

W wyjątkowych wypadkach, jeśli ubiegający się o pożyczkę prócz dowodu, że jest reemigrantem z Niemiec, nie posiada wymaganych wyżej dokumentów, Komitet Kredytowy może według swego uznania ustalić jego zdolności zawodowe i uprawnienie do korzystania z pożyczki.

Udzielenie pożyczki może Komitet Kredytowy uczynić zawiślem od specjalnych warunków dotyczących miejscowości prowadzenia przedsiębiorstwa.

§ 5. Warunkiem wypłaty pożyczki jest wykazanie się dowodem posiadania miejsca na wykonywanie przedsiębiorstwa.

§ 6. Do formalnego opracowania spraw, do technicznej oceny wartości majątkowej petentów i t. p., związanych z udzieleniem pożyczki wedle wskazówek i zleceń Komitetu Kredytowego, powołuje się Wydziały Przemysłowe i podległe im organy tych województw w okręgu których reemigranci prowadzą swoje przedsiębiorstwa przemysłowe, bądź mają miejsce zamieszkania.

§ 7. Podania o pożyczkę należy wnosić bądź do Komitetu Kredytowego przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, bądź też do Wydziału Przemysłowego tego województwa, na którego terytorjum petent obrał sobie miejsce zamieszkania. Wydziały Przemysłowe przesyłają podania wraz ze swoją opinią do Komitetu Kredytowego.

Podania mogą być składane również u Generalnego Sekretarza Komitetu Wykonawczego dla Polaków w Niemczech w celu przekazania ich Komitetowi Kredytowemu.

Nie jest wymaganiem, by petent w chwili wniesienia podania o pożyczkę przebywał już na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej—nieodzownem jest natomiast, by petent czynił zadość warunkom w § 4 wymienionym.

Podania o pożyczkę winny zawierać uzasadnienie potrzeby zaciągnięcia pożyczki (§ 3) ze wskazaniem jej sumy, terminów i sposobów spłaty oraz rodzaju zabezpieczenia. Na żądanie Komitetu Kredytowego do podań winny być dołączone, prócz wypełnionego kwestjonariusza, dokumenty, określające położenie prawne i majątkowe przedsiębiorstwa.

W razie przyznania pożyczki w całej żądanej sumie lub w jej części, Komitet Kredytowy komunikuje petentowi warunki, pod jakimi może korzystać z pożyczki.